

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВПЛИВУ ЗБРОЙНОГО
КОНФЛІКТУ НА СХОДІ УКРАЇНИ НА ПОЯВУ Й
ПОШИРЕННЯ ГЕНДЕРНО ОБУМОВЛЕНОГО
НАСИЛЬСТВА ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО
ПРАВОСУДДЯ**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
(заочна)**

**Збірник тез наукових доповідей
(Київ, 18 вересня 2020 року)**

Електронне видання

Київ 2020

*Рекомендовано до поширення через мережу
Інтернет Вченою радою Державного
науково-дослідного інституту МВС України
(протокол № 6 від 28.10.2020 року)*

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Вербенський Михайло Георгійович – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, директор ДНДІ МВС України.

Криволапчук Володимир Олексійович – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, перший заступник директора ДНДІ МВС України;

Опришко Ігор Віталійович – кандидат юридичних наук, доцент, с.н.с., заступник директора ДНДІ МВС України;

Рядінська Валерія Олександрівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач науково-дослідної лабораторії проблем правового та організаційного забезпечення діяльності Міністерства ДНДІ МВС України;

Ірха Юрій Богданович – кандидат юридичних наук, заслужений юрист України, т.в.о. начальника 2-го науково-дослідного відділу науково-дослідної лабораторії проблем правового та організаційного забезпечення діяльності Міністерства ДНДІ МВС України;

Ангеленюк Анна-Марія Юрївна – кандидат юридичних наук, науковий співробітник 3-го науково-дослідного відділу науково-дослідної лабораторії проблем правового та організаційного забезпечення діяльності Міністерства ДНДІ МВС України;

Бочек Оксана Іванівна – науковий співробітник 2-го науково-дослідного відділу науково-дослідної лабораторії проблем правового та організаційного забезпечення діяльності Міністерства ДНДІ МВС України;

Колесник Вікторія Анатоліївна – науковий співробітник 1-го науково-дослідного відділу науково-дослідної лабораторії проблем правового та організаційного забезпечення діяльності Міністерства ДНДІ МВС України.

Актуальні проблеми впливу збройного конфлікту на Сході України на появу й поширення гендерно обумовленого насильства та забезпечення доступу до правосуддя: зб. тез наук. доп. наук.-практ. конф. (Київ, 18 верес. 2020 р.) [Електронне видання] / Упоряд.: М.Г. Вербенський, В.О. Рядінська, Ю.Б. Ірха, О.І. Бочек. Київ : ДНДІ МВС України, 2020. 609 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «**Актуальні проблеми впливу збройного конфлікту на Сході України на появу й поширення гендерно обумовленого насильства та забезпечення доступу до правосуддя**», яка відбулася 18 вересня 2020 року у заочній формі.

Видання розраховано на працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування, представників інститутів громадянського суспільства, науковців, викладачів, аспірантів, ад'юнктів, студентів, курсантів і широкого кола читачів, які цікавляться проблемами забезпечення гендерної рівності та доступу до правосуддя. Матеріали конференції можуть бути використані у науково-дослідній роботі, навчальному процесі, а також у законотворчості та правоохоронній діяльності.

Доповіді відтворені безпосередньо з оригіналів тез авторів, які несуть відповідальність за їх науковий зміст. Організаційний комітет залишає за собою право не поділяти думку авторів.

Книш З.І. Засади цивільно-правового захисту права власності внутрішньо переміщених осіб.....	539
Коваленко Л.П., Гелюх Г.В. Правові проблеми захисту конституційних прав та свобод осіб, які проживають на тимчасових окупованих територіях, які постраждали від збройного конфлікту на Сході України.....	544
Коваленко Л.П., Солодуха Є.О. Проблеми захисту конституційних прав та свобод осіб, які проживають на тимчасово окупованих територіях, які постраждали від збройного конфлікту на Сході України.....	550
Ковальчук А.Ю. Гендерна специфіка становища жінок-ВПО та чоловіків-ВПО в Україні: законодавчі прогалини та шляхи їх усунення.....	555
Лудан Р.В. Державна підтримка внутрішньо переміщених осіб щодо запобігання бідності.....	559
Задорожний Б.Ю. Проблеми реалізації обов'язку держави в аспекті захисту прав суб'єктів власності і господарювання на Сході України.....	564
Мацько В.А. Забезпечення права на працю учасників ООС/АТО: адміністративно-правовий аспект	570
Мозолюк-Боднар Л.М. Соціально-правовий захист дітей, які постраждали від збройного конфлікту на Сході України.....	575
Паламарчук І.В. Окремі проблеми підтвердження фактів проходження служби або роботи осіб, які постраждали від збройного конфлікту на Сході України.....	581
Серебрякова Ю.О. Повідомлення учасників провадження про розгляд справи в суді в контексті забезпечення доступу до правосуддя внутрішньо переміщеним особам	586
Столяренко О.В., Столяренко О.В. Важливість правової компетентності фахівця у розв'язанні соціально-педагогічних проблем насилля у результаті збройного конфлікту на Сході України.....	589
Филь С.П. Адміністративні заходи боротьби з обігом контрафактного товару на Сході України.....	595
Шептуховський С.Є. Право членів сім'ї на доступ до інформації у кримінальному провадженні як складова забезпечення доступу до правосуддя.....	599
Яковлєва Н.І. Забезпечення захисту прав жертв сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом	604

Столяренко Олена Вікторівна,
професор кафедри педагогіки і професійної освіти
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського,
доктор педагогічних наук

Столяренко Оксана Василівна,
доцент кафедри іноземних мов
Вінницького національного
технічного університету,
кандидат педагогічних наук,

ВАЖЛИВІСТЬ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦЯ У РОЗВ'ЯЗАННІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ НАСИЛЛЯ У РЕЗУЛЬТАТІ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Військові дії на Сході України стали причиною багатьох негараздів в економічній, політичній і соціальній сфері. Некеровані дії бойовиків, прагнення захопити владу на українських землях будь-якими методами створюють одну із найскладніших загроз для жителів східних областей, які терплять насильство по відношенню до жінок, дітей. Заради збереження свого життя, благополуччя сімей вони покидають власні домівки, нажите добро і мігрують у більш безпечні місця. А це зумовлює складні психологічні й педагогічні проблеми [3; 4]. Стрес, зумовлений позбавленням домівки, відсутністю стабільності, втратою годувальника, друзів, родичів, батьків, майна, негативно впливає на особистість. Брак коштів, засобів для існування може також стати причиною страждань.

Особливо гостро переживають цю ситуацію діти, психіка який вкрай чутлива і зазнає травмування. Надзвичайно складною є проблема насилля і приниження особистої гідності під час війни за гендерною ознакою. Багато дівчат і жінок потребують тривалої реабілітації. Це проблема комплексна (не тільки психолого-педагогічна, а й правова, пов'язана з покаранням винуватців насильства). Вона потребує особливих ресурсів і правової компетентності фахівців.

Компетентнісний підхід у вищій школі та особливості формування професійної компетентності окреслено в працях О. Антонової, І. Беха, В. Безпалька, Н. Бібік, С. Данилюк, Л. Дибкова, А. Дубасенюк, І. Зязюна, О. Кобилянського, А. Маркової, Ю. Павлова, Л. Петровської, І. Родригіної, О. Рогульської та ін.; формування професійної компетентності як інтегрального об'єднання системи сформованих компетенцій було досліджено у працях Ю. Бабанського, А. Вербицького, Е. Зеера, О. Овчарук, О. Пометун, А. Присяжної та ін.

Дослідження проблеми правового виховання та формування правової компетентності майбутніх фахівців здійснено у працях Т. Бачинського, Л. Герасіної, О. Губаря, В. Гузиніна, О. Дзьобань, Ю. Дмитрієнко, І. Запорожан, Г. Клімової, Н. Коваленко, Н. Логінової, О. Магдик, С. Максимової, Є. Мануйлова, О. Орлової, Ю. Пастушенка, О. Петришина, В. Ситяніна, О. Фатхутдінової та ін.

Окремі аспекти формування правової компетентності майбутніх фахівців розглянули С. Нагорняк (визначені та апробовані педагогічні умови формування правосвідомості студентів в процесі виховної роботи), Я. Кічук (обґрунтовані теоретичні і методичні аспекти формування правової компетентності в процесі підготовки соціальних педагогів), Н. Коваленко (визначила шляхи та умови формування правової культури студентів у процесі одержання професії в закладах вищої освіти), Н. Бакланова (дослідила формування правової компетентності майбутніх учителів), Д. Ключкова (визначила критерії формування правової компетентності майбутнього вчителя), В. Прилипко (визначив роль та місце правової компетентності у структурі професійної правової культури майбутніх фахівців).

У проаналізованих наукових дослідженнях наведені різні підходи до формування правової компетентності в процесі підготовки фахівців різних спеціальностей.

Правове виховання та, як логічний наслідок, – формування правової культури, вважається одним із важливих напрямів розвитку особистості та належить до ознак правової держави.

Формування правової компетентності майбутніх фахівців є невід’ємною складовою їхньої професійної підготовки, особливості якої зумовлені глобальними інтеграційними процесами, сучасними вимогами конкурентного ринку праці до компетентності фахівців, інноваційними освітніми процесами та потребами врахування змісту професійної діяльності у системі вільного ринку економічно розвинених країн.

Наше дослідження базується на науково обґрунтованих положеннях про модель формування правової компетентності майбутніх фахівців у системі неперервної освіти як таку, що відображає алгоритм, закономірності та логіку процесу досліджень, результатом якого є сформованість правової компетентності фахівців на необхідному професійному рівні. Провідна ідея концепції ґрунтується на розумінні правової компетентності як стилю життя в суспільстві та майбутньої професійної діяльності сучасного фахівця на адміністративних і виробничих посадах.

Ми вважаємо, що формування правової компетентності майбутніх фахівців буде результативним за умови обґрунтування, розроблення та експериментальної перевірки теоретичних і методичних засад формування їхньої правової компетентності в закладах вищої освіти.

Рівень сформованості правової компетентності майбутніх фахівців у системі неперервної освіти як базова категорія дослідження зростатиме за дотримання таких педагогічних умов:

- формування стійкої мотивації до набуття та вдосконалення правових знань як одного із засобів професійного зростання майбутніх фахівців;
- забезпечення взаємозв'язку фахових дисциплін зі змістом правових знань у процесі розв'язання управлінських, проектних і технологічних завдань;
- використання в процесі навчання сучасних інноваційних технологій з метою опанування майбутніми фахівцями правового інструментарію для виконання майбутніх фахових завдань і цілеспрямованого формування в них правової компетентності;
- методичної підготовки викладачів до формування у майбутніх фахівців правової компетентності;
- створення якісного навчально-методичного інструментарію з метою формування у майбутніх фахівців правової компетентності;
- застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій під час формування правової компетентності майбутніх фахівців [1; 2].

На підставі теоретичного аналізу особливостей формування правової компетентності фахівців неюрідичних спеціальностей визначено, що моделювання процесу формування правової компетентності майбутніх фахівців доцільно здійснювати з використанням системного, особистісно орієнтованого, компетентнісного та діяльнісного підходів.

Формування правової компетентності майбутніх фахівців у системі неперервної освіти під час фахової підготовки розглядається нами як педагогічне завдання, що потребує: застосування комплексного підходу до формування правової компетентності майбутніх фахівців; надання переваги практичній складовій у процесі формування правової компетентності майбутніх фахівців, що передбачає обов'язкову апробацію здобутих знань на практиці; забезпечення всього комплексу визначених педагогічних умов, що потрібні для досягнення максимально можливого формування правової компетентності в кожного студента; забезпечення реалізації структурно-функціональних зв'язків між окремими

компонентами запропонованої моделі формування правової компетентності майбутніх фахівців; формування толерантних міжособистісних взаємин на основі загальнолюдських етичних принципів і професійної етики; формування атмосфери довіри, співпраці, ціннісного ставлення до людини [3; 4].

Визначено зміст і структуру правової компетентності майбутніх фахівців. На підставі аналізу наукових досліджень у сфері формування правової компетентності фахівців різних спеціальностей визначено, що правова компетентність майбутніх фахівців має такі компоненти: когнітивний (система правових знань), мотиваційний (прийняття фахівцем правових цінностей), діяльнісний (вміння використовувати правові знання для виконання практичних завдань у фаховій діяльності), рефлексивний (здатність особистості до самостійності правових рішень), інформаційно-логічний (уміння працювати з джерелами права). До кожного з указаних компонентів визначені та схарактеризовані відповідні показники (пізнавальний, цільовий, практичний, особистісний, результативний).

Ураховуючи результати аналізу наукових праць, пілотного педагогічного експерименту, шляхом відбору доцільних компонентів і зведення їхньої кількості до необхідного та достатнього мінімуму, було визначено та конкретизовано завдання щодо досягнення поставленої мети (визначення методологічних підходів і педагогічних умов формування правової компетентності в закладах вищої освіти, уточнення комплексу загальних і спеціальних правових знань, що потрібні в професійній діяльності фахівців та їх внесення в програму фахової підготовки, визначення засобів формування мотивації студентів до професійного вдосконалення в процесі фахової діяльності).

Визначені основні елементи системи формування правової компетентності майбутніх фахівців з обліку і оподаткування, а саме: мета (формування правової компетентності студентів як складової фахової компетентності майбутніх фахівців); зміст (сукупність правових знань, умінь, навичок використання правової інформації в процесі фахової діяльності); методи та способи формування правової компетентності, а також відповідні форми організації освітнього процесу [1; 2].

У навчальній технології формування правової компетентності майбутніх фахівців у системі неперервної освіти, теоретично обґрунтовано та запропоновано чотири структурні моделі (окремі і водночас взаємопов'язані і взаємозалежні): у закладах загальної середньої освіти, для освітніх рівнів «бакалавр» і «магістр», під час одержання другої вищої освіти. Відповідно, були визначені та обґрунтовані мета (соціальна, мотиваційна, функціональна),

завдання (формування системи правових знань; забезпечення громадського становлення особистості; формування вмінь захищати свої права та законні інтереси, а також права й інтереси інших осіб, навичок правомірної поведінки; формування правової основи для подальшого фахового становлення), етапи та форми роботи, що доцільно використовувати в процесі формування правової компетентності в закладах загальної середньої освіти з урахуванням вікових особливостей учнів [1; 2].

Крім того, окреслені принципи підготовки вчителів загальноосвітніх дисциплін щодо формування правової компетентності учнів. Необхідність такого підходу полягає в тому, що саме в шкільному віці у дитини закладаються правові та моральні принципи життя та взаємодії з соціумом. Це також створює передумови для подальшого ефективного формування правової компетентності бакалаврів у процесі фахової підготовки в закладах вищої освіти.

Окреслені етапи формування правової компетентності майбутніх фахівців у системі неперервної освіти та визначені завдання на кожному з визначених етапів, зокрема: уточнення поняття «правова компетентність», її зміст для освітніх рівнів «бакалавр» і «магістр», конкретизація стратегій виконання поставленого завдання з визначенням відповідних методів і засобів з покроковим плануванням на відповідному етапі, аналіз дієвості стратегії на підставі проведеного педагогічного експерименту з виокремленням позитивних і негативних моментів та шляхів корекції на наступних етапах.

Отже, концептуально формування правової компетентності майбутніх фахівців у системі неперервної освіти розглядається нами як складний, багатокомпонентний пролонгований у часі процес, що має відповідну структуру, підпорядковану причинно-наслідковим зв'язкам і передбачає розробку індивідуальної освітньої траєкторії. Врахування особливостей навчання на кожному етапі неперервної освіти здійснювалося шляхом уточнення змісту правової компетентності та індивідуального освітнього плану.

Здійснене дослідження дало змогу сформулювати такі пропозиції: МОН України було б доцільно відобразити зміст правової компетентності у Галузевих стандартах вищої освіти; ЗВО розробити навчальні програми фахових дисциплін з урахуванням міжпредметних зв'язків в умовах неперервної освіти; вдосконалити навчально-методичне забезпечення й урізноманітнювати форми навчальної діяльності студентів, з метою формування правової компетентності на основі компетентнісного підходу та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Список використаних джерел

1. Пугач С. С. Теоретичні та методичні засади формування правової компетентності майбутніх фахівців економічного профілю у системі неперервної освіти: монографія. – Вінниця: ВНАУ, 2019. – 229 с.
2. Пугач С. С. Формування правової компетентності у майбутніх учителів. Професійне становлення особистості майбутнього вчителя: монографія. Акімова О., Галузяк В. [та ін.]. – Вінниця: «Твори», 2018. – С. 207-226.
3. Столяренко О. В. Виховання культури толерантних взаємин у студентської молоді: навчально-методичний посібник / О. В. Столяренко, О. В. Столяренко. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 248 с.
4. Столяренко О. В. Виховання у школярів ціннісного ставлення до людини: теоретичний та методичний аспекти [Монографія]. Кн. 2. Методологія виховання ціннісного ставлення до людини в учнів загальноосвітньої школи / О. В. Столяренко. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. – 408 с.

Филь Світлана Петрівна,
старший науковий співробітник
науково-організаційного відділу
ДНДІ МВС України,
кандидат юридичних наук

АДМІНІСТРАТИВНІ ЗАХОДИ БОРОТЬБИ З ОБІГОМ КОНТРАФАКТНОГО ТОВАРУ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Збройний конфлікт на території Донецької та Луганської областях негативно вплинув на життєдіяльність мільйонів людей, уповільнив темпи розвитку держави, суттєво знизив стан економіки Донбасу, на які припадала майже чверть обсягу промислового виробництва і експорту України. Окуповані території та тимчасово непідконтрольної території Донецької та Луганської областей сприяють зростанню правопорушень, як-то незаконному привласненню прав інтелектуальної власності та виготовленню контрафактних товарів, тобто створенню нової продукції на основі існуючого оригіналу з порушенням прав інтелектуальної власності.

Підроблення товару останніми роками стало особливо масштабним. Основними причина цього явища є недостатня обізнаність суспільства щодо зовнішнього вигляду оригінальної продукції, їх якостей та функціональних властивостей. Можливість отримання надприбутків штовхає недобросовісних виробників підробленої продукції, імпортерів та експортерів на порушення норми законодавства. Заради одержання вигоди вони виготовляють контрафактну продукцію світових брендів, при цьому нехтуючи стандарти якості та безпеку споживачів.

Розвиток України як самостійної держави передбачає безперервний захист національних інтересів, відповідно до яких визначаються напрями, пріоритети та функції її митної політики. За таких обставин важливо не тільки забезпечити оптимізацію отриманих вигод від зовнішньоекономічної діяльності, а й зважити можливі небезпеки і загрози. Безперечно, митна система є важливим й ефективним фіскальним інструментом державного управління економіки країни. І серед важливих способів економічного захисту – правильно організована і чітко налагоджена митна діяльність, в межах якої визначається порядок переміщення через митний кордон товарів, встановлюються мита і митні збори, процедури митного контролю та інші засоби митної справи реалізації митної політики. Безконтрольне переміщення контрафактних товарів через митний кордон України завдає значної шкоди її економічним інтересам.